

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคน สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญได้ทั้งในทางบวกและทางลบต่อการดำรงชีวิต ความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบอันอาจเกิดจากวิกฤตการณ์สภาวะแวดล้อม เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องรับรู้และร่วมมือกันป้องกันแก้ไข ประชาชนจำเป็นต้องให้ความสนใจถึงประโยชน์ร่วมกัน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หากประชาชนถือว่าการอนุรักษ์เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์แล้ว ก็จำเป็นต้องคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องในหลายๆ ด้านร่วมกัน ในเวลาเดียวกันด้วย การวางแผนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จึงต้องอาศัยคนที่มองการณ์ไกลและมองรอบๆ ตัว ให้กว้าง เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติให้มากที่สุดและสูญเสียน้อยที่สุดตามหลักของการอนุรักษ์อย่างแท้จริง มนุษย์จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มนุษย์สามารถนำเอาวิทยาการต่างๆ มาช่วยเหลือนบรรเทากระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจกับระบบนิเวศจะช่วยให้มนุษย์รู้จักใช้ประโยชน์จากธรรมชาติได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ปัญหาความไม่เข้าใจและการมีทัศนคติที่ผิดๆ จึงจะหมดไปเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจเข้ามาแทนที่

การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ นั้น เป็นวิธีการหนึ่งที่หน่วยงานและสถาบันต่างๆ ใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ อันมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความมั่นใจให้แก่ประชาชน การประชาสัมพันธ์ที่ดีนั้นบุคลากรจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม เช่น มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ อย่างถูกต้อง มีความตั้งใจมุ่งมั่น มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจนั้น หลักการที่สำคัญคือทำให้การศึกษาและการประชาสัมพันธ์ เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากความไม่เข้าใจของประชาชนในพื้นที่ และการมีทัศนคติที่ผิดๆ เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้เวลาเพื่อชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงด้วยการให้การศึกษา เช่น การเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการฝึกอบรม ส่วนการประชาสัมพันธ์นั้น จะต้องมีการใช้สื่อทุกรูปแบบเพื่อรณรงค์ให้ประชาชนมีความตระหนัก มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นและร่วมมือกันฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบ เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหนึ่งที่น่านอกจากจะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอกเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนแล้ว ยังมีโครงการที่สามารถสนับสนุนความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งคืองานชุมชนสัมพันธ์ งานชุมชนสัมพันธ์เป็นมรรควิธีในการสร้างความมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างประชาชนกับตำรวจ เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ หลักการที่สำคัญคือการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับตำรวจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน งานชุมชนสัมพันธ์เป็นการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ เพื่อให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับชุมชน มีความเข้าใจในปัญหาซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมมือในการแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไป จุดเริ่มต้นของงานชุมชนสัมพันธ์ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการที่เกื้อกูลและสนับสนุนซึ่งกันและกันคือ 1) การประชาสัมพันธ์ 2) การให้บริการแก่ชุมชน และ 3) การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมียุทธศาสตร์หรือวิชาการต่างๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้อง เอื้ออำนวยส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่หลายประการ วิชาศิลปะการพูดและการถ่ายทอดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สามารถชี้แนะและชักจูงให้ประชาชนร่วมมือสนับสนุนเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งวิธีการถ่ายทอดความรู้ วิธีการสอนที่ถูกต้อง เพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการและแนวทางของงานชุมชนสัมพันธ์นั้น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานของสถานีตำรวจได้นำมาใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมและความต้องการของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของตน ประสานเข้ากับการมีความรู้ความเข้าใจถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนัก มองเห็นคุณค่าของธรรมชาติและความเป็นไปในธรรมชาติแล้ว เป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์จะเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า การอนุรักษ์และปกป้องสิ่งแวดล้อมเป็นความรับผิดชอบของทุกคน ไม่มีโครงการอนุรักษ์ใดที่จะประสบความสำเร็จได้ นอกจากผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบอันอาจเกิดจากวิกฤติการณ์ภาวะแวดล้อม ซึ่งทุกคนต้องรับรู้และร่วมมือป้องกันแก้ไข รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีในทุกๆ ด้าน จะปล่อยให้เป็นการละเลยของผู้ใดผู้หนึ่งกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือแม้แต่ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่ได้ ในการวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งมีหน้าที่ที่ต้องสัมผัสใกล้ชิดกับประชาชน โดยตรงว่าเป็นอย่างไร

ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้หรือไม่ อันจะนำมาซึ่งการมีบทบาทที่สำคัญใน การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ การ วิจัยครั้งนี้ต้องการนำข้อมูลไปเป็นพื้นฐานในการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ความรู้ ด้านนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความตระหนัก ให้ความสำคัญต่อปัญหา สิ่งแวดล้อม ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์มี โอกาสเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ เรื่องสิ่งแวดล้อมและสามารถนำความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้แก่ประชาชน ใน หมู่บ้านเป้าหมายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องแล้ว มนุษย์และสิ่งแวดล้อมก็จะสามารถดำรงอยู่ได้ อย่างผสมกลมกลืนและจะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อม ช่วยกันป้องกัน ดูแล รักษา ซ่อมแซม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่คู่กับมนุษย์อย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์
2. เพื่อศึกษาบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

3. นิยามศัพท์

งานชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย

- การประชาสัมพันธ์โดยมุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ให้แก่ประชาชน เช่น การอบรมให้ความรู้ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- การให้บริการแก่ชุมชน เช่น การจัดให้มีถังแยกขยะ การปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ
- การเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน เช่น ร่วมมือในการปลูกป่า บวชป่า การขุดลอกคลอง การทำแนวกันไฟ การกำจัดขยะมูลฝอยและแหล่งน้ำคั่ง

ระดับการศึกษา หมายถึงระดับการศึกษาสูงสุดที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ สำเร็จการศึกษา ได้แก่ ระดับปริญญาโท ระดับปริญญาตรี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ระดับชั้นยศ หมายถึง ระดับชั้นยศที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ครองอยู่ในขณะปฏิบัติราชการ ได้แก่ ระดับชั้นสัญญาบัตร และระดับชั้นประทวน-พลตำรวจ

ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ประจำอยู่ ได้แก่ งานป้องกันปราบปราม งานสอบสวน งานสืบสวน งานจราจร และงานธุรการ

หน้าที่รับผิดชอบ หมายถึง หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ปฏิบัติในสถานีตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย ได้แก่ หัวหน้าชุดชุมชนสัมพันธ์ และเจ้าหน้าที่ประจำชุดชุมชนสัมพันธ์

พื้นที่รับผิดชอบ หมายถึง พื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย จำนวน 23 สถานี แบ่งเป็นขอบเขตพื้นที่ 3 กลุ่ม ได้แก่

- สภ.อ. หมายถึง สถานีตำรวจภูธรอำเภอ ได้แก่ สภ.อ.เมืองเชียงราย, สภ.อ.แม่จัน, สภ.อ.แม่สาย, สภ.อ.เชียงแสน, สภ.อ.เชียงของ, สภ.อ.เทิง, สภ.อ.เวียงป่าเป้า, สภ.อ.แม่สรวย, สภ.อ.พาน, สภ.อ.เวียงชัย, สภ.อ.ป่าแดด, สภ.อ.พญาเม็งราย, สภ.อ.เวียงแก่น, สภ.อ.แม่ฟ้าหลวง, สภ.อ.ขุนตาล และ สภ.อ.แม่ลาว

- สภ.กิ่ง อ. หมายถึง สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอ ได้แก่ สภ.กิ่ง อ.เวียงเชียงรุ้ง และ สภ.กิ่ง อ.คอยหลวง

- สภ.ต. หมายถึง สถานีตำรวจภูธรตำบล ได้แก่ สภ.ต.แม่เจดีย์, สภ.ต.เกาะช้าง, สภ.ต.บุญเรือง, สภ.ต.บ้านแซว และ สภ.ต.แม่ฮ้อ

ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่, การเข้าร่วมโครงการปลูกป่าและอนุรักษ์ต้นไม้, การทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ, มาตรการในการประหยัดน้ำและไฟฟ้า, การจัดการขยะ, การได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ, การร่วมมือพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบ และมลภาวะ

บทบาทในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์นำความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้แก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ การจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม การขอความร่วมมือในการประหยัดการใช้ไฟฟ้าและน้ำประปา การปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อม การช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการป้องกันปัญหา ความต้องการให้ทุกฝ่ายร่วมมือแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อม การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางรายการวิทยุ

4. ขอบเขตของการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคือตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย แบ่งเป็นสถานีตำรวจภูธรอำเภอ 16 สถานี สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอ 2 สถานี และสถานีตำรวจภูธรตำบล 5 สถานี รวมทั้งสิ้น 23 สถานี

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย 23 สถานี ๆ ละ 11 นาย รวมทั้งสิ้น 253 นาย

3. ขอบเขตของเนื้อหา มุ่งศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมและบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ดังนี้

(1) ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ ระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบ และมลภาวะ จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ คำตอบแบบ 4 ตัวเลือก ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

(2) บทบาทในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ การจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ การขอความร่วมมือ การปรับปรุงพัฒนา การแก้ไขปัญหา การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ จำนวน 6 ข้อคำถาม เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น คำตอบ 2 ตัวเลือก ปฏิบัติให้ 1 คะแนน ไม่ปฏิบัติให้ 0 คะแนน